



Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>



Diss.

3006

-6-

Fiche

1960.
3006/6

Diss
3006/6



Handwritten initials

1960

DISSERTATIO
PHILOSOPHIA CHRISTIANA,
De
**JURE NATURALI
PARADISIACO,**

Contra
G. V. M. Belgam.:

Quam
DEI GRATIA
&

Inclutæ Facult. Philosoph. Indultu;

PRESIDE

D. VAL. ALBERTI, P.P.

Parente suo pie Venerando,

Publico Doctorum Examine
submitte.

d. XXVI. Januar. A. MDCXCV.

CHRISTIANUS Gottfried ALBERTI,

Magisterii Candid.

H. L. Q. C.

LIPSIAE,

Literis CHRISTOPH. FLEISCHERI.

V I R O

Reverendo plurimum, Amplissimo Clarissimo q̄

DOMINO
M. CHRISTOPHORO

Sensert /

Ministro Verbi, de Ecclesia,
Quæ Magistro ejus, JESU CHRISTO, Gorlicii colligitur,
Præclare optimeque Merito;
Deo per pietatem,
Proximo per Candorem
Bonisque omnibus per Virtutes
Verè Christianas
Et ad Exemplum usque consummatas
Gratisimo;
Amico Parentis Mei Amicissimo,
Nunquam Reconciliato,
Nec unquam Reconciliando;

PATRONO MEO

Hoc, quicquid est, Sacrum esse cupio



CHRISTIAN Gottfried ALBERTI.



120.

Ad
CHARISSIMUM
FILIIUM,

Respondentem hodie Suum Parens.



Ognatæ valde sunt duæ illæ quæstiones: (1.) An Jus Naturæ in statu corrupto ab integro pendeat nec ne, notitiaque illius perfectior ex hoc à nobis Christianis deduci possit? (2.)

An Jus Naturæ in ipso statu integro homini convenit nec ne, inque eo fuerit examussum? Priorem inter eos, qui Reformatæ, quam vocant, Religioni addicti sunt, nemo asseruit clariùs; nemo adstruxit certius *Friderico Spanheimio*, Patre, (cujus ego judicium multorum instar æstimo, inquit cum *Vossio Epist. 476.*) quando *Dubior. Evangelic.* (quo labore non capior modò; sed satiare me vix possum; iterum cum *Vossio Epist. 543.*) part. 3. dub. 112. pag. 549. Illa, inquit, (præcepta moralia) aboleri nequeunt, quin aboleatur ipsa Dei imago. Et *ibid. dub. 120. p. 606.* Divortium quidem fuit malum, sed non indispensabile, verùm dispensabile ab illo, qui condi-

A 2 dit

dit legem. Nec enim id contrarium erat imagini Dei, sed tantum sanctioni libera à Deo instituta, Posteriores verò ex eodem coetu nemo negavit apertius, nemo impugnavit acrius Jcto illo Belgico, contra quem Tu, Mi Filii Dilectissime, chartas has publicam in lucem emittis, inque cathedra defendere haud vereris. Bonum factum; cum illud Par agnatarum quaestionum sic inter nos, Patrem & Filium, apte distribuatur, Tuque alteram faciastuam, postquam ego primam jam per annos sedecim in publicis scriptis calculo meo comprobavi, propriamque vindicavi mihi.

Hac iter Elysum nobis; Virgil. Æn. 6.

In statum nimirum primævum ex hodierno, in felicem ex misero, è turbulento in tranquillum uterque sic reducitur, ut ibi quoque Jus Naturæ, æquè ac reliqua omnia, integrum atque purum inveniamus. Inter arbores Platonem docuisse novimus. Academiæ loco illi titulus; cujus amore captum Ciceronem hoc nomen villæ cuidam suæ imposuisse inque eo libris conscribendis vacasse, accepimus. Quid in hortum amœnissimum, quid in Paradisum ipsum, quid in divinam Academiam nos exspatiari, & Naturale Jus inter alia Naturæ bona consummatissima quærere gravemur?

*Hic etiam apparent lymphæ non ante repertæ,
Languida quæ infuso lumina rore levant;
Quod*

921.

Quod ego certius de hoc Creatoris horto, quam Poëta (*Laurea Tullius* apud *Plin. Natur. Hiffor. L. 31. cap. 2.*) de villa Ciceronis, assero; & unusquisque, qui hâc via in fontem Juris Naturalis inquisiverit, verissimum deprehendet. Agnoscis verba mea, quibus jam pridem Studiolum Juventutem (*in Paranefi mea, p. 170. Erot. Lips.*) ad sequendum me præeuntem, Ducem aut comitem, decenter invitavi; lætorque haud parum, Te inter eos comparere non tantum, sed & publicè id luculento testari argumento. Fateor quidem, Te id plenius præstare potuisse, præsertim si Jus Naturæ in statu integritatis non tantum exstitisse, sed & longè perfectius (propter subjecti sui excellentiam) fuisse, simul ostendisses. Atverò cùm non possit non agnoscere hanc ejus ἐξοχὴν unusquisque, qui argumenta tua, pro existentia ejus in illo statu adducta, legit ac perpendit; prudenter mihi fecisse videris, quod ab hac excursionem abstinuisti; præsertim cum super existentia Juris Naturalis in statu illo felicissimo, unice inter Te ac Adversarium Nostrum disputetur, interque hos cancellos tibi, non minus ac illi, sit subsistendum: Quemadmodū etiam leges methodi secutus, rectè veram primùm sententiam proposuisti & adstruxisti, falsam post examinasti & refutasti. Faxit modò Deus, ut in Cathedra non minus quam charta, hæc Tibi omnia cedant feliciter!

C.B.D.



Uarietur: Jus naturale Paradisiacum asserendum sit an negandum? Aut clarius: An duo homines primævi, Paradisi incolæ, in statu Integritatis subiecta fuerint Juris naturalis nec ne?

§. 2.

Quis verò miraretur, si auditâ hâc quæstione diceret, quod tritò in sermone proverbio Græci: ἐν θαλάσσῃ ζῆπτις ὑδαρ, *in mari aquam quaris*. Nam in homine-integro cum recta fuerint omnia, quomodo deesse illi potuit fons & origo rectitudinis moralis, Jus nimirum naturale?

§. 3.

In alia tamen omnia nostro tempore abiit *G. V. M.* Jctus Ultrajectinus, quem *Georgium van der Mælen*, juxta indicium literarum initialium dici, a Viris fide dignis accepimus. Edidit hic A. 1684. *Dissertationem de Origine Juris Naturalis*, inque ea id operam dedit unicè, ut Jus Naturæ e statu integrò ejiceret totum, inque corrupto proprium faceret nobis. Huic opposuit *Dn. D. Simon Heinricus Musæus*, in *Acad. Kilon. Professor J. N. & G. Celebrerrimus, Vindicias J. N. Paradisei*, nec non ad defensionem *G. V. M.* suam iterum *Responsionem. Μεγάλη χερεσ δὲ τῶ.*

§. 4.

Notum autem est, quod jam pridem Dominus Pater Jus Naturæ e statu integro in corruptum derivaverit; tantum abest, ut in illò agnoverit nullum. Quid itaque mirum, si & ego pro Jure Naturali Paradiseo jam pugnem?

§. 5.

§. 5.
Assertio unica: IN HOMINE INTEGRO FUIT
OMNINO JUS NATURALE.

§. 6.
En vero thesin Philosophiæ Christianæ propriam !
Status enim integer pertinet ad illa præsupposita, quæ
Philosophus non e lumine naturæ, sed gratiæ tantum co-
gnoscit. Quemadmodum etiam potissima argumenta,
quæ inter rationes, tanquam Triarios ultimò locò §. 9.
seqq. adducemus, haud aliâ hypothesi nituntur.

§. 7.
Argumentor: (1) Quicumque status homini vere
fuit Naturalis, in eo non potuit non esse Jus Naturale.
Atqui Status Integritatis &c. E. De Majori constat ex
harmonia inter statum ejusque Jus; quæ exactissima omni-
no est, si status naturalis a Jure sui generis, h. e. a natura-
li dirigatur. Min. probatur: Quia in statu integritatis
Natura hominis fuit recta, quæ sola statum Naturalem,
facit; sicut corrupta legalem aut corruptum: prorsus si-
cut morbi non secundum, sed præter aut contra naturam
se ad hominem habere, vulgo dicuntur. *Ut taceam, in-
quio cum Dn. Parente Part. 1. Compend. J. N. cap. 1. pag. 43.
id communiter naturale dici, quod sub ortum alicui rei con-
tingit: quem in modum aqua piscium, aer avium locus
naturalis est, quoniam & idem natalis est.*

§. 8.
Colligo (2.) Si in unoquoque animali semper sunt
τι πρώτα της Φύσεως, sequitur quod in animali rationali sive
homine semper fuerint *τι δεύτερα* ejus. Atque prius est
verum. E. & posterius. At vero quid inde? Jus nimirum
Naturale aut axiomata ejus non pauca pertinent ad
τι δεύτερα της Φύσεως. E. si hæc fuerunt semper, non potuit
non

non illud etiam semper esse. De consequentia vero Majoris ut eò clarius constet, notandum est, Stoicos, Autores illius distinctionis inter τὰ πρῶτα καὶ τὰ δευτέρα τῆς φύσεως, intellexisse per illa stimulos in unoquoque animali, ad appetendum aliquid aut averſandum; sicut per hæc dictamina rectæ rationis in homine, per quæ honesta facere inhonestaque fugere jubetur. Hinc illa Cicero, *principia, initia, primas conciliationes* (in homine nimirum, quatenus animal est,) 2. 3. & 5. *Finium & 1. Academ. qu.* hæc verò Gellius *reputationem, subtiliorem & explanatiorem delectum* (in homine quatenus rationalis est) *L. XII. cap. 5.* vocat. Animal itaque, cum in se, quatenus est animal, habeat illa τὰ πρῶτα, sine loci & temporis exceptione; quomodo homo, quatenus est rationalis, non possideat semper ac ubique τὰ δευτέρα illa, sibi propria, primisque illis longe perfectiora? Firmissima consequentia.

§. 9.

Arguo (3.) Quocunque Jure opus habuit homo integer, illud fuit in statu integritatis. Atqui Jure N. & c. E. Major patet. Tanta enim hominis integri fuit perfectio, & ex decreto divino esse debuit, ut nullius rei, quæ ad illam spectare aut facere poterat, defectus adfuerit, aut adesse potuerit. Minorem probo. Homo enim integer opus habebat Jure Naturali, non quidem propter inclinationem ad peccandum; hæc enim prorsus erat destitutus; sed propter aptitudinem, qua eum non caruisse, eventus eheu! docuit abunde. Acute ac accuratè *Augustinus Libr. ultimo de C. D. c. ult. Homo beatus non poterit mori; homo verò integer poterat non mori; sicut homo corruptus non potest non mori.* Sic nos per imitationem: Homo beatus non poterit peccare; homo verò integer poterat non peccare; sicut homo corruptus non potest non peccare. Hunc in modū homo in-

923

integer non quidem ferebatur per inclinationem naturæ suæ, ad reluctandum DEO, nec ad honorem debitum ei denegandum; nec ad lædendum proximum; quæ tamen delictorum triga lapsum ejus comitabatur, dum non obediret Deo, edendo de arbore vetita; nec, cum Deitatem affectaret ipse, Deum decenter veneraretur; proximum vero, quid? totum genus humanum, inficiendo illud interficiendoque, enormissime læderet. Hoc igitur postquam fecit, nullum dubium est, quin facere potuerit. Hinc per prima illa Juris N. principia, Superiori parendum, suum cuique tribuendum, neminem vero lædendum esse, omnino admonebatur.

§. 10.

Infero (4.) Quodcumque Jus in statu corrupto est inter reliquias imaginis divinæ, illud in integro inter partes ejusdem imaginis fuit. Atqui Jus N. &c. E. De Majori dubitare haud potes. Inspice rudera collapsi ædificii; eaque prius partes ejus fuisse adverte: Sic quas DEI gratia possidemus adhuc reliquias imaginis divinæ, partes ejus fuisse olim, adeoque in statu integro, non minus ac imaginem divinam ipsam, extitisse vides. De veritate vero Minoris ut clarius constet, notandum est, concreatas fuisse homini integro perfectiones, tam ad spiritualem, quam ad naturalem & civilem vitam pertinentes, easque omnes nomine imaginis divinæ venire, sed in diverso gradu alioque significandi modo. Quæ ad spiritualem vitam spectant, erant partes ejus principales, reliquæ minus principales: Illæ stilo Biblicò, hæ Ecclesiastico imago divina dicuntur. Notitia verò Juris Naturalis ad civilem vitam, quam perficit atque dirigit, absque dubio pertinet, ideoque in Minori Nostra inter reliquias imaginis divinæ, usu Ecclesiæ sic dictæ, fertur.

B se

sequentia in Majori convellitur aut labefactatur. Adde,
sis, hanc limitationem: Quodcunque Jus in statu corru-
pto est inter reliquias imaginis divinæ sensu Ecclesiastico
sic dictæ, illud in integro inter partes ejus eodem sensu fuit;
clarissima omnino certissimaque illatione.

§. II.

Quid? quod ipse Spiritus Sanctus Legem NB. natu-
ralem, τὸ θεῶν τὸ νόμος, opus legis illius, quam gentiles
ex parte (τὰ τὸ νόμος) faciebant, expresse vocat *scriptum*
in cordibus hominum Rom. II, 15. quod habeant opus legis na-
turae cordibus suis *inscriptum* NB. in prima creatione; B. Bal-
duin. in *Explicat. b. l.* Et plenius ib. qu. XI. *Lex naturalis est*
omnibus hominibus in prima creatione insita, secundum quam
quilibet scit discrimen honestorum & turpium, de qua expro-
fesso agitur in hoc capite. Quid? quod *scriptio in corde*
(*si de qualitatibus inbarentibus sermo sit*) *perpetua Scriptu-*
ra pbrasi excludat omne acquisitum omnemque operam no-
stram notetque ea tantum, quæ nobis sine nobis impressa sunt;
B. Baltbas. Meisnerus L. III. de Legib. p. 166. Nascitur hinc ar-
gumentum prorsus invictum:

Quodcunque Jus homini fuit concreatum, id in ho-
mine primævo aut integro fuit. Atqui Jus Na-
turæ &c. E.

Ad testimonium autem divinum quodnam aliud quadret
magis, quam quod in Libb. Nostris Symbolicis extat? Ita-
verò *Formula Concord. in Repetit. ac declarat. Art. 2. de Lib-*
Arbitr. p. 657. Humana ratio seu naturalis intellectus homi-
nis obscuram aliquam notitia illius scintillulam reliquam ha-
bet, quod sit Deus: & particulam aliquam legis tenet. Et in
Artic. 1. de peccato Orig. p. 640. In externis & hujus mundi
rebus, quæ rationi subiecta sunt, relictum est homini adhuc a-
liquid intellectus, virium & facultatum. Plane ad mentem
ipsius

9⁴ = 7.

ipſius Aug. *Confefſionis Artic. 18*, *Humana voluntas habet aliquam libertatem ad efficiendam civilem juſtitiam & deli- gendas res rationi ſubjectas*. Biblico verò Symbolicoque huic teſtimonio ſi adjiceremus ſententias Patrum aliorum- que Eccleſiæ Doctorum, neceſſeretur, quod in proverbio di- citur, funiculus triplex, qui non facile rumpitur. Sed cum id præſtitum jam ſit a Dn. Parente in *Compend. J. N. part. 1. cap. 2. p. 76. ſeq.* actum hic agere non libet.

§. 12.

Cave vero putes, nos, cum Jus N. homini integro aſſerimus, omnia Juris N. axiomata, quæ hodie obtinent, ad ſtatum integritatis aptare velle. Sicut enim ipſum hone- ſtum duorum eſt generum, unum, utrique ſtatui, tam integro, quam corrupto commune; alterum, ſoli corrupto proprium: Ita axiomata illa Juris N. quæ hone- ſtum prioris generis (parendum eſſe ſuperioribus &c.) præcipiunt, utrique ſtatui conveniunt; reliqua ad cor- ruptum tantum quadrant, ſicut ad id, quod in eo natum eſt, honeſtum, unice reſpiciunt; *qualia ſunt illa omnia*, inquit Dn. Parens *cit. l. p. 43. quæ vel malum culpa (facilem eſſe ad condonandas injurias &c.) vel poena (ſubvenire mi- ſeris &c.) præſupponunt. Quo etiam pertinent ea, quæ tantum in caſu neceſſitatis licite ſunt.*

§. 13.

Ad hæc vero axiomata ſtatui corrupto propria, ſi re- ſpicias, nihil falſi aut abſurdi ſtatuit vel B. Dn. Hülſeman- nus, quando in *prælectionibus in Form. Concord. Oper. poſt b. pag. 348. ſenſum æquitatis & bonitatis poſt lapſum reliquum tam incompetentem dici putat legem naturæ, quam deſlorata Virgo, virgo eſt & dicitur; vel Dn. Oſiander, Theolo- gus Meritiſſ. quando Legem Naturæ in ſtatu integritatis non eſſe eandem cum illa, quæ eſt in ſtatu lapſus, aſſerit in*

*Typo. Legis Nat. pag. 168. vel Gener hujus, Celeberr. Dn. Jägerus, qui in Tractatu de Legibus pag. 113. seqq. utriusque sententiam adducit ac defendit. Sufficit, quod non pauca Juris N. axiomata utriq; statui sint communia, ejusdemque non minoris utrobique tenoris quam valoris; quemadmodum etiam illa, quæ statui corrupto propria sunt, virtualiter in istis latuerunt, & ad analogiam status integri, tum ipsa sunt formata, tum corruptum etiam integro assimilare adducuntur nituntur; quod a Dn. Parente passim est deductum probatumque. Deinde Trium-Viri etiam illi Jus N. longe latius, quam nos, accipiunt, ut dilectionem veri Numinis, Patris, Filii & Spiritus S. sub eo comprehendant; vid. Qsland. & Jägerus d. l. quo pacto *ἰσῆσις*, si quod videtur esse, inter nos similiter tollitur.*

§. 14.

E diametro verò sententiæ nostræ opposita est novitas nominati supra Belgæ, cum Jus N. surripiat homini integro profus, idque corrupto vindicet totum; ideoque cum hoc nobis erit agendum.

§. 15.

Enimverò si per Jus N. intelligas *rectam illam animi dispositionem, qua homo in statu integro inclinabatur versus ea, que natura sua integritati respondebant & Deo creatori suo placebant, ideoque justa, bona & recta erant*, liberalis esse vult, inque hoc sensu Jus N. integro homini concedere; in *defens. dissertat. de Orig. J. N. p. 34. seq.* sed si Jus in formali suo spectes, eique obligationem, ceu par est, tribuas, id in hominem integrum haud cecidisse statuit, *ib. pag. 36. alibique passim.*

§. 16.

ἡγεμονία Novatoris est, quod non noverit fatis, qualis olim status integer fuerit. *Si status, inquit d. l. p. 27. ille*

ille beatissimus primævi nostri parentis in hunc usque duravisset diem, quid legibus, quid Jure opus fuisset? cum sponte fecissent (homines,) quod justum & æquum est; verum corrupta lapsu hominis natura:

*Protinus irrupit vena pejoris, in ævum
Omne nefas; fugere pudor, verumque fidesque:
In quorum subière locum fraudesque dolique,
Insidiaque & vis & amor sceleratus habendi.*

Porro *ibid. pag. 35. Appetitus* (hominis integri) cum deberet esse conformis sanctæ divinæ imagini, qua ornatus erat homo, semper ferebatur in bonum; neque a recto illo tramite deviare poterat procedendo, id est, innatas sibi inclinationes & bene dispositam voluntatem sequens. Qualia in dissert. ipsa ejusque defensione passim invenis.

§. 17.

Quis vero primo horum verborum intuitu non putet, Novatorem de statu primævi hominis magnifice non minus sentire, quam loqui, tantamque ei, quanta potest esse cum est maxima, tribuere perfectionem? *Beatissimus* hic ipsi dicitur *status*, in quo appetitus hominis sanctæ divinæ imagini debuerit esse conformis; hominem in eo semper latum fuisse in bonum, imo sponte fecisse, quod justum & æquum est, asserit; quid? a recto illò tramite deviare ipsum non potuisse statuit, sequentem nimirum innatas sibi inclinationes & bene dispositam voluntatem. Quid splendidius de statu homineque integro dici potuisset? At vero latet angvis in herba, cujus venenum caute a nobis est tangendum detegendumque.

§. 18.

Incipiamus ab eo, quod *sponte* hominem integrum fecisse justum & æquum dicit. Cave hic putes, veram ab ipso libertatem homini integro tribui, quæ ad omnes actio-

nes honestas & laudabiles quam maxime requiritur. *Primi* potius *Parentes* (ita explicat ipse se *in dissert. §. 14. & 21.*) *in statu innocentia ex puro naturali impulsu & recta & bene disposita inclinatione libenter & cæto impetu ex naturali inclinatione, recta & bona, & qua hodie legibus naturalibus dicuntur conformia, fecerunt.* Beatissimum deinde hunc statum dicit, non, quod in homine integro cognitionem virtutis, in qua vera beatitudo moralis consistit, agnoverit aut admiserit; sed actiones materialiter tantum virtuosas, quas ex naturali impulsu exercuisset. Talis vero actio vix hominem decet, cum sciens non minus quam volens agere debeat; tantum abest ut beatum eum reddat. Tandem vero à statu integro fraudesque, dolosque, insidiasque & vim; imo omne nefas recte quidem removet; sed quod hominem integrum a recto illo tramite deviare non potuisse dicit, id vero est, quod a regia veritatis via recedit nimis. *Vid. suprà §. 9.*

§. 19.

En igitur ignorantiam Novatoris, quam in describendo statu integro commisit ac ostendit. Auderem dicere, per nimium amorem, quo *Hug. Grotium* prosequitur, excœcatum fuisse ipsum adeo, ut in hunc errorem inciderit, eumque in suum $\pi\epsilon\tilde{\omega}\tau\tilde{\iota}\nu\ \psi\epsilon\tilde{\upsilon}\delta\theta$, quo niteretur totus, converterit. Quidni vero non auderem? Nam erat, inquit, *magis in homine (integro) ignorantia vitiorum, quam cognitio virtutis;* quæ sunt ipsissima verba *Grotii L. II. de J. B. & P. c. 2. §. 2.* sicut cum eodem aliâ etiam quavis occasione passim amat loqui. His vero involuta sunt comprehensaque ea omnia, quæ de statu homineque integro clarius expressit ipse, secundum *allegata §. 18.* Scire vero aut meminisse debebat, *Grotium nonnunquam Socino favere haud parum. Socinismi,* inquit *B. Dorfsch. Theol. Zachar. cap. 8. §. 148. p. 162.*

928.

p. 162. ista sunt Emblemata: Adamum instar infantis vel pueri fuisse, qui quid esset, nudum esse, ex se ipso, antequam de fructu arboris scientia boni & mali comedisset, scire non potuerit. Virtutes, Justitiam, sanctitatem, sapientiam &c. Adamo tribuere necesse non esse; satis superque esse, si simplicitas & innocentia ei tribuatur. Propositiones Grotii cit. l. hæ sunt: *Simplicitatis, in qua primi homines sunt conditi, argumentum præbuit nuditas. Erat in illo ignorantia magis vitiorum, quam cognitio virtutis: DEUS creavit juxta Ecclesiastem VII. 30. hominem rectum, id est, simplicem.* Numquid ovum ovo similius, quam hoc l. Socino Grotius? Hoc si observasset, cavisset sibi credo a periculo incidendi eadem in præcipitia Socinianorum; de quo hac occasione prolixè agit *Dn. Musæus in Vindiciis pag. 173. seqq.*

§. 20.

Contra, si de homine integro rectè sentias, tribuendo illi veram plenamque libertatem ad agendum bonum, cum aptitudine tamen ad faciendum malum; quem in modum tunc omnino homo se habuit; ad omnia, quæ Novator opponit, argumenta haud difficulter respondere poteris.

§. 21.

Primum legitur in *Dissert. §. 3.* pertenditurque in *ejus defensione pag. 151. seqq.* In quo statu nulla fuit injuria, in eoque nulla Lex, jus nullum fuit. Atqui in statu integro &c. E. Limito statim Majorem ex modo dictis. In quocunque statu nulla injuria fuit, nec esse potuit &c. Sic vero nego Minorem. Nam actus eheu! de potentia satis superque testatus fuit; eamque propter opus erat lege Naturali, ut in actum ne deduceretur; plane sicut DEUS legem positivam, de non edendo ex arbore scientiæ boni & mali
tunc

tunc tulit, non quod homo jam ex ea comedisset, sed quod comedere posset. Ut taceam, Majorem etiam sine limitatione valere tantum de Lege prohibitiva: (Ubi nulla injuria, ibi nulla lex, scil. prohibitiva,) non de præceptiva. Hæc enim obligat ad bonum, etiam ubi non est malum.

§. 22.

Secundum extat (*ibid.* §. 4.): In quocunque statu homo non potuit habere ideam boni & mali, in eo Jus N. non fuit. Atqui in statu integritatis &c. E. Transeat Major, cum ignoti nulla cupido, nec aversatio ulla; Lex vero ad alterutram, præcipiendo bonum & prohibendo malum, obliget. Minor revera ipsi subnata est ex errore de simplicitate primorum hominum, quibus cognitionem virtutis denegabat, ignorationem vitiorum tribuebat. Nititur tamen hanc illorum simplicitatem sua subtilitate juvare, *in defensione imprimis p. 205. seqq.* De malo quidem ejusque idea constare putat, quod cum illud tunc non extiterit, concipi nec hæc potuerit. *Quæstio vero est*, inquit, *num boni ideam sub ratione boni habere possimus sine notione & idea mali? quod impossibile est; quia semper bonum & malum concipimus tanquam sibi invicem contraria & opposita; nunquam rem aliquam bonam esse percipio, nisi simul eam omni malo & vitio carere concipiam, neque malam esse, nisi per privationem boni judico.* At vero (1.) ideam mali habere potuit homo integer, tametsi nondum existentis; sicut Deus ipse ab æterno mala omnia in tempore futura cognovit. (2.) actu habuit, quando de morte audiit ex ipso Creatore, *Gen. II, 17.* lapsum subsecutura. Quo ipso etiam comestionem ex arbore vetita, malum moraliter fore cognovit. Malum enim pœnæ sine malo culpæ dari nequit. (3.) Falsissimum est, ideam boni non posse haberi sine idea mali, ideo quia sunt opposita. *Quis enim e. c. colo-*

927

colorem nigrum non valeat concipere sine albo, & vicissim? Videtur autem in hunc errorem incidisse, per confusionem diversorum oppositorum. De relative oppositis certum quidem est, quod unum non cognoscatur sine altero; quemadmodum privationem etiam sine idea habitus, tanquam ejus absentiam concipere nequeo; habitum tamen sine respectu ad privationem unumque contrariorum sine altero nosse omnino possum.

§. 23.

Tertium: In quocunque statu homo sponte recta & iusta fecit, in eo illa sine cognitione legis fecit. Atqui in statu integritatis &c. E. Audi vero, quomodo sponte h. l. accipiat, & exponat ipse. *Sponte, inquit in defens. dissertat. pag. 224. agere, est impetu & inclinatione naturali ferri ad id, quod bonum & rectum est;* quo sensu admittimus Majorem, sed negamus Minorem. Homo enim integer non ex impetu, sed cum *λογισμῶσι* faciebat recta & iusta, adeoque sine coactione quidem omni, sub directione tamen legis, quia cum libertate nullo modo pugnat. Sed Novator non poterat hominem integrum, in-agendo aliter describere, postquam eum adeo simplicem, ac prope stupidum concepisset, ut non minus in rectum ac iustum, quam bruta in Venerem, cibum & potum, impetu naturali ferretur.

§. 24.

Hæc de argumentis, quæ ex imperfectione status integri, a se nimirum per *κακοζηλίαν* Socinizantis Grotii conficta, deduxit. Nunc autem, mutato quasi animo, perfectionem ejus urget, perque eam, Jus N. tanquam imperfectius quidpiam inde excludit.

C .

§. 25.

Quicquid enim (1.) implicat imperfectionem, id in statu innocentiae non habuit locum. Atqui Jus N. *in differt.* §. 18. 19. 20. &c. E. Minorem probat, tum aliis, tum his omnium clarissimis verbis *in defens.* p. 251. *Involvit lex, inquit, imperfectionem, quia prohibitionem mali continet, & in nobis statim excitat ideam imperfectionis sive boni privationis, quoties prohibendo a malo nos avocatur, & metu poenarum deterret.* Sed quis ignorat, discrimen esse longe maximum inter malum ejusque prohibitionem & ideam? Malum sane ipsum est imperfectio in se, suaeque formaliter naturae; sed prohibitio mali est bona, ideo quia est mali; & idea ejus pertinet ad res indifferentes; neutra verò ullam nisi objectivè adeoque prorsus extrinsecè connotat imperfectionem. Hinc DEUS, qui perfectissimus est sanctissimusque, prohibet malum ipse, ideamque ejus, sine læsione perfectionis suae infinitae, *αὐτοπρονοοῦντος*; loquendo, concipit, h. e. quid sit, omnium optime novit. Quamquam & hæc notitia in pessimos quosque cadit; quia est indifferens, ceu modo notavimus. Et quæso, cur in statu innocentiae lex positiva de non comedendo ex arbore scientiae boni & mali inveniebat locum? quæ tamen prohibitionem mali continebat, & in Protoplastis statim excitabat ideam imperfectionis sive boni privationis, quoties prohibendo a malo eos avocabat, & metu poenæ deterrebat. Præterea hæc probatio est inadæquata, de solis nimirum legibus prohibitis agens; cum & dentur præceptiva, de objecto bono, quæ proinde nihil inde imperfecti participare possunt. Ut taceam, Majorem non esse extrinsecè dictam, cum status innocentiae non fuerit simpliciter perfectus, qualis solus DEUS est; ideoque non omnem respuit imperfectionem.

Alterum argumentum, quod a perfectione status integritatis videri vult mutuari, continetur in *Dissertat.* §. 33. nos scilicet DEUM peccati autorem constituere, si statuamus *Adamum recenter e manibus purissimis sui Creatoris profectum, legibus vinctum & alligatum in mundum provenisse.* Quippe (ita commentatur in hæc verba in *defens. dissert. pag. 255.*) *ubi leges & jura vigent, inprimis naturalia, ibi peccata & vitia obtinent: cum enim in finem leges latas diximus; ad coercendam hominum malitiam, & ut metu pœnarum a vitio avocarentur mortales. Itaque (sic pergit pag. 256.) si hominem legibus alligatum creavisset DEUS, id est, si ab ipso existentia sua momento ei insuis- sent per dictamina leges Natura; oportet quoque ei innata fuisse vitia prohibitionis objecta, ideoque non perfectus, sed imperfectus, id est, vitii contaminatus usque obnoxius fuisset; quod divina natura planè contrarium esset.* Sed quishiare omnia, quis singula claudicare non deprehendit? *Nulla enim consequentia: Ubi leges vigent, ibi peccata & vitia obtinent; potius ut ne obtineant, feruntur atque vigent. Nulla: si ab ipso existentia suæ momento Protoplastis innotuissent per dictamina Leges N. oportet quoque illis innata fuisse vitia, prohibitionis objecta. Sufficit enim, hæc committi potuisse, ab homine integro, secundum dicta superius §. 9. sicut ad legem positivam de non edendo ex arbore vetita ferendam satis erat, edere ex illa Protoplastos potuisse.*

§. 27.

Sed hæc sufficiant, pro modulo unius dissertationis ad reprimendum Novatorem, postquam integris Libris cum

eum jam refutavit laudatus supra *Dn. D. Musæus*, quem
sis vide. Speramus autem fore, ut nobiscum ille in poste-
rum ex ipso fonte, quod est, e Paradiso hauriat aquam,
dulciusque bibat, quàm e lacunis status corrupti; audiet
aliàs ex nobis illud *Propertii Elegiar: I. 9.*

*Quid si non esset facilis tibi copia? nunc Tu
Insanus medio sumine quaris aquam.*

Ἐπίμετρον.

Canon Philosophiæ Christianæ est: Cujus contrarium
est revelatum, illud nec ponendum est, nec præ-
supponendum. Benè igitur *Salmasius in prefat. ad Le-
ctor. Libb. de Trapezit. scènore*, postquam præmisisset illud
Pauli Rom. XIII, 2. (DEI ordinationi resistit, qui resistit
potestati:) *Nulli igitur, inquit, Ecclesia, multo minus
reformationem professæ liceret hodie Canones condere, qui-
bus vetarentur tributa aut vectigalia exigere, qua Magistratus
civibus imponit, quamvis maximum inde gravamen sen-
tientibus. Sed nec ullis Ecclesia decretis tributorum exacto-
res, portitores & publicani, Ecclesia communionem justè pos-
sent privari, quin illi ὁπορώγη, qua debetur
potestatibus à DEO ordinatis,
renunciatur.*

S. D. G.





